

Севастьянова О. В.
студентка 1 курсу
центру післядипломної освіти та довузівської підготовки
Науковий керівник: **Карплюк С. О.**,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри прикладної математики та інформатики
Житомирського державного університету імені Івана Франка

ОГЛЯД СУЧАСНИХ ПЛАТФОРМ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У зв'язку з соціально-економічними змінами, що відбуваються в Україні, підвищилися вимоги до виховання та навчання особистості, а також формування у неї системи ціннісних орієнтацій. З огляду на це, сучасний розвиток інформаційного суспільства визначає вектор стрімкого накопичення системи знань, яка потребує постійного вдосконалення на засадах використання інформаційно-комунікаційних технологій. У даному контексті особливого значення набуває проблема впровадження дистанційного навчання у роботу навчальних закладів, як одного із можливих засобів накопичення та постійного оновлення знань.

Аналіз психолого-педагогічної літератури переконливо засвідчує, що у багатьох дослідженнях зарубіжних і українських авторів підкреслюється зростаюча роль технологій і засобів дистанційного навчання як основного напрямку розвитку інноваційних технологій. Варто відзначити значний внесок науковців, які досліджували різні аспекти окресленої проблеми, зокрема: А. М. Алексюк, В. Ю. Биков, Ю. М. Богачков, П. М. Воловик,

Г. О. Козлакова, В. М. Кухаренко, А. Е. Петров, Є. С. Полат, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко, С. О. Сисоєвої, В. І. Солдаткін, П. І. Федорук та інші. Однак, попри значну увагу до окресленого питання, залишаються відкритими деякі питання щодо визначення переваг та недоліків використання дистанційного навчання у системі сучасної освіти, а також здійснення аналізу сучасних платформ, призначених для реалізації дистанційної освіти, *що і є метою статті*.

Дистанційне навчання є продовженням кореспондентського, яке було запроваджено в Університеті Лондона (1836 р.), Університеті Чикаго (1892 р.) й Університеті Квінсленда (1911 р.). Наприкінці 1960-х і на початку 1970-х рр. почали використовувати спочатку термін викладання на відстані (teaching at a distance), а потім дистанційна освіта, дистанційне навчання (distance education, distance learning) [2].

В Україні цей термін достатньо довго ототожнювали із заочним навчанням і вкладали у це поняття наступний зміст – можливість кожного отримати освіту незалежно від місця проживання, віку, національності, фізичного стану тощо. Однак, на сучасному етапі науки дослідники дистанційного навчання чітко відокремлюють дистанційну форму від заочної: «Дистанційне навчання у ВНЗ не є різновидом або поліпшеним варіантом заочного. Це нова, самостійна, прогресивна форма навчання, яка має більші потенційні можливості [3]».

Сучасні науковці під дистанційним навчанням розуміють процес обміну інформацією між педагогами і тими, хто навчається за допомогою електронних мереж чи інших засобів телекомунікацій. Студент при цьому одержує навчальну інформацію і завдання щодо її засвоєння, а потім результати своєї самостійної роботи надсилає педагогу, який оцінює якість та рівень засвоєння матеріалу. При цьому особиста діяльність студента із здобуття знань майже не організовується. Тобто дистанційне навчання визначається як таке, що припускає одержання освітніх послуг на відстані,

в основному, без відвідування ВНЗ, за допомогою нових комп'ютерних і комунікаційних технологій і являє собою універсальну, синтетичну, інтегральну, гуманістичну форму навчання, що створює умови для студентів та адаптована до базового рівня знань і контрольних цілей студентів [4]. Завдання викладача полягає у керуванні навчанням, оцінюванні та контролі знань, поясненні складного матеріалу предмету.

Дистанційна освіта є перспективною формою вищої освіти і з огляду на це, визначимо її переваги та недоліки (табл.1):

Таблиця 1.

Переваги та недоліки дистанційного навчання для студентів

<i>Переваги</i>	<i>Недоліки</i>
Навчання у відповідності до власного темпу, особистісних особливостей та освітніх потреб	Відсутність особистісного спілкування між викладачем та студентом (відбувається менш ефективна, безособистісна передача знань).
Не обмежений вибір навчального закладу та освітніх можливостей, незалежно від місцеперебування.	Не вистачає спілкування з колегами-студентами для обміну досвідом.
Використання під час процесу навчання сучасні технології, тобто, паралельно засвоювати навички, які згодом знадобляться під час роботи	Необхідність наявності у студента сильної особистісної мотивації, вміння навчатися самостійно, без постійної підтримки та підштовхування з боку викладача.
Самостійне планування часу занять.	Відсутність можливості негайного практичного застосування отриманих знань із наступним обговоренням виниклих питань з викладачем і роз'яснення ситуації на конкретних прикладах.
Навчання у найбільш приємній та сприятливій атмосфері, котра створюється самостійно.	Студенти не завжди можуть забезпечити себе достатнім технічним обладнанням - мати комп'ютер та постійний вихід у Інтернет

На сьогоднішній день проблему дистанційної освіти розробляють практично всі Вузи України і значна їх частина використовує потужні платформи для її реалізації.

Однією з таких платформ є *Moodle* (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище) – платформа для електронного навчання, яке є безкоштовною, відкритою системою управління навчанням і використовується у 175 країнах світу [5]. В основі даного середовища лежить принцип забезпечення розробника усіма необхідними інструментами, які дають можливість співпраці у складі учень-учень, учень-вчитель, вчитель-учень у варіанті мережі, або учень має можливість керувати курсом, а керує курсом в оф-лайновому режимі роботи.

Основні характеристичні особливості платформи полягають у: розширенні функціональності (виклад матеріалу, створення копій, аналіз роботи студентів); вартості впровадження (система є безкоштовною, немає обмежень кількості слухачів); засобах розробки та редагування контенту (підтримка міжнародного стандарту SCORM); модульності (можливість вибору блоку); зручності використання (інтерфейс простий у використанні); існуванні вебсайту moodle.org.

Ще однією з платформ, які призначені для побудови сайтів дистанційного навчання, а також спирається на гілку (fork) Claroline називається *Dokeos*. Гілка представлена у формі клону програмного продукту, яка створена з метою зміни додатка оригінала. Dokeos є безкоштовною, оскільки ліцензія Claroline розповсюджується і на гілки.

Платформа є результатом роботи членів початкової команди Claroline, які поміняли орієнтацію у додатку. Dokeos орієнтується на професійних клієнтів. Dokeos включає в себе великий набір психологічних і організаційно-технічних можливостей, а саме: підключення онлайн-курсів; ведення контролю успішності; оновлення матеріалів курсу;

модульність – кожен модуль можна окремо редагувати; включання мультимедійних додатків; засоби комунікації викладача зі студентами.

Платформа дає можливість провести анкетування ефективності навчання студентів і отримати результати, у вигляді порівняльної таблиці. Dokeos володіє високими оцінками закордонних спеціалістів у плані дистанційної освіти. Система є простою у використанні і має велику функціональність. Платформа є сумісною з різними операційними системами та є економічною у використанні.

У широкому спектрі платформ для дистанційного навчання варто зауважити на *ATutor*, яка є веб-орієнтованою системою керування навчанням (Learning Management System, LMS). Проста у встановленні, налаштуванні і підтримці системних адміністраторів. Інструктори з легкістю створюють та переносять матеріали навчання і запускають онлайн-курси. Програмний продукт є модульним, з окремих частин, які можуть окремо одна від одної функціонувати. ATutor розповсюджується на основі GNU General Public License (GPL), яка дає можливість користуватися, доповнювати і вносити зміни у програму. Платформа визначає три типи користувачів: студенти, інструктори-викладачі і адміністратори і кожен із них володіє різними можливостями.

Комерційні продукти в open source мають певні переваги та недоліки. Придбавши програму будь-якої компанії, користувач прив'язується до неї на весь час використання. Компанія-розробник надає оновлення до даної програми і виправляє помилки у функціонуванні системи. Звернення у службу підтримки продукту дозволяє використання open source. Реалізацію певних новітніх функцій програми можна придбати у сторонньої організації, тому що коди системи є у вільному доступі. Рішення компанії Moodle щодо open source є досить товаришським. Дана компанія приймає участь у розробці і підтримці продукту.

Таким чином, в ході нашого дослідження, ми встановили, що існує значна кількість платформ щодо реалізації дистанційного навчання, і всі вони сприяють забезпеченню швидкого і якісного доступу до нетрадиційних джерел інформації, підвищенню ефективності самостійної роботи, надають абсолютно нові можливості для творчого самовираження, знаходження та закріплення різних професійних навичок, а вибір залежить від вимог та уподобань розробника.

Література

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В.Г. Кременем 20 грудня 2000 р.);
2. Шуневич Б. І. Розвиток дистанційного навчання у вищій школі країн Європи та Північної Америки: дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.01 / Ін-т вищ. освіти АПН України. – К., 2008. – 510с.
3. Олійник, В. В. Підвищення кваліфікації керівників освіти за дистанційною формою навчання / [Олійник В. В., Биков В. Ю., Гравіт В. О., Кухаренко В. М., Жук Ю. О., Антощук С. В., Кліменко А. Л., Сябрук Т. І.]. – К. : Логос, 2006. – 408 с
4. Стефаненко, П. В. Теоретичні і методичні засади дистанційного навчання у вищій школі: дис. доктора пед. наук: 13.00.04. [Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України] - Київ, 2002. – 492 с
5. Агапонов С.В. и др. Средства дистанционного обучения: СПб.: БХП Петербург, 2003. – 336 с.